

Rinze Ijbema – Oosterkerk

0. **[1]** Kijk, dit zijn wij: de Oosterkerk. Heb je wel eens langer naar dit logo gekeken, of je jezelf herkent? Ben jij die ene linksboven, juichend en springend en vol lawaai? Ben jij die ene op je knieën, armen wijd om te vergeven of om vergeven te worden? Ben jij die ene rechtsonder, stil fluitend om geen aandacht te trekken maar wel met één voet buiten de kerk? Maar wie jij ook bent, dit is in elk geval wie wij zijn: kleurrijke mensen, verschillende mensen, dynamische mensen – maar mooi wel bij elkaar gehouden door een onzichtbare band, door het symbool van onze Heer, het kruis van Golgotha.

[2] Wie we zijn proberen we ook af en toe onder woorden te brengen. Dat verhaal heet het Basis Visie Document, en dat hebben we kort geleden opnieuw in de steigers gezet. Net als dat logo zegt zo'n verhaal: dit is wie we zijn; dit is hoe we onszelf zien. In dat verhaal zitten drie trefwoorden, mensen, kringen en 'Oosterpark'. 'Mensen' spreekt denk ik wel voor zich, 'kringen' zijn we ook bekend mee, bij 'Oosterpark' is het goed de aanhalingstekens te zien staan. Het mag ook Lewenborg zijn, of de Indische buurt; het idee is dat je kiest om goed om je heen te blijven kijken, dichtbij, om hier als christen te leven. Jan Jaap en Esther maken dat concreet in de Oosterparkwijk; iedereen kan dat invullen in z'n eigen omgeving.

Ik vind het leuk om die trefwoorden te kunnen terugvinden in het logo. Dan is 'mensen' gemakkelijk te vinden: dat zijn al die verschillende poppetjes, kleurrijk, verschillend, dynamisch. 'Kringen' is iets meer gezocht, maar toevallig zie je in het logo wel verschillende groepen van mensen, bij elkaar gevoegd omdat het stratenplan nu eenmaal zo uitvalt. En waar is dan het 'Oosterpark' in het logo? Oké, precies hierin dat er geen rand, geen muur om deze mensen heen zit. Ik zei net dat die ene op weg was om de kerk te verlaten, maar dat kan ik van buiten niet zeggen: misschien ziet hij wel iemand die hem nodig heeft en groeit daar onder Gods genade iets moois. Dit logo heeft een open buitenkant: open naar de omgeving, 'Oosterpark.'

[3] Eigenlijk hoop ik dat je nu denkt: maar vergeet je niet wat? Wat zou je praten over mensen en kringen en 'Oosterpark', als je nog niks gezegd hebt over Christus? En wat zou je überhaupt praten over wat gelovigen willen en doen, zonder dat je iets zegt over de Bijbel? Goed punt. Op de Bijbel kom ik zo terug, over Christus zeg ik hier, voor de duidelijkheid: in ons officiële verhaal zeggen we ook eerst dat we van Christus zijn, en dan als kerk leven in mensen, kringen en het 'Oosterpark.' Hoe je het ook wendt of keert: 'kerk' is per definitie 'van Christus.' Maar ergens wil ik op dit punt ook even aansluiten bij het logo. Zie je ook hoe onze Heer Jezus Christus er aanwezig is?

Op een bepaalde manier wordt Christus in dat logo zichtbaar in ons; zijn aanwezigheid (het symbool van het kruis) wordt zichtbaar door ons heen. Ik denk niet dat er een tegenstelling is tussen Christus en christenen, alsof spreken over de één concurreert met spreken over de ander.

1. **[4]** In de Bijbel zie je ook dat praten over God en praten over mensen heel goed samen kan gaan. Het laatste punt dat Paulus maakte in dat stukje dat we lazen gaat ook zo: ‘...zodat een dienaar van God voor zijn taak berekend is en voor elk doel volledig toegerust.’ Goed, normaal gesproken moet je als preker gewoon over de bijbeltekst spreken, en niet zeggen dat er eigenlijk iets anders staat. Maar hier is het essentieel voor mijn verhaal, dus voor deze keer: er staat: **[5]** ‘... zodat een *mens* van God voor zijn taak berekend is en voor elk doel volledig toegerust.’ Natuurlijk is die mens van God een dienaar van God, zeker wanneer Paulus met een schuin oog naar Timoteüs kijkt: een echte dienaar van God, net als Paulus. Maar de blik is breder.

[6] ‘Adam, waar ben je?’ Dat was de vraag die God volgens de verhalen over het begin stelde toen de mens de verleiding om zonder God te leven niet had weerstaan. Omdat Adam daarvoor alleen nog maar heel dicht bij God geleefd had, was het voor hem (in tegenstelling tot ons) nog heel pijnlijk om te ontdekken dat leven zonder God zo leeg is, zo beangstigend. Dus Adam ontweek God doelbewust – anders dan mensen vandaag, die het niet eens doorhebben dat ze God ontwijken. ‘Adam, waar ben je?’ vroeg God. Nou, Adam zei het niet, maar hij wist het wel: ‘Heer, ik ben het niet waard een mens van U te heten.’ Wat zei God toen, in die situatie? Dat komt hierop neer: ‘Ik wil dat jij weer bent: mens van Mij, volkomen.’ Dat heeft nog heel wat voeten in de aarde gehad, dat weten we. Maar onze Heer Jezus Christus maakte duidelijk dat Hij een God van mensen is, zodat wij mensen van God kunnen zijn.

[7] Paulus daagt Timoteüs en in zijn voetspoor iedereen uit om uit te groeien tot volwassen mens van God. ‘...zodat een mens van God voor zijn taak berekend is en voor elk goed doel volledig toegerust.’ Het kan goed zijn dat je dat wat hoog gegrepen vindt voor jezelf. Sterker nog: het is wel de bedoeling dat je dat hoog gegrepen vindt. Timoteüs zelf, van hem weten we dat hij zich jong voelde en niet helemaal zeker van zijn zaak. Prima, zegt Paulus, als ik je maar zeker kan maken van Christus’ zaak. En dat geldt vandaag nog: ‘t punt is dat jij niet groeit op eigen kracht, maar dat je aansluiting vind bij de Geest van Christus – en dat je dan gaat groeien.

[8] Laat me twee voorbeelden nemen uit het Oude Testament, twee voorbeelden van mannen die letterlijk ‘man van God’ genoemd worden. Mozes en David. Opnieuw, je kunt denken: ‘Ik ben niet zo’n reus als Mozes; ik ben niet zo’n held als David.’ Dan moet je wel even verder denken.

Hoe oud was Mozes toen hij het volk van God uit hun slavenhuis leidde? Precies, 80 jaar. Hoe oud ben jij? Mozes als mens van God heeft ruim de tijd gekregen om te groeien naar dat voor zijn taak berekend zijn, voor elk goed doel volledig toegerust. Het kan zijn dat jij tegen dat je tachtig bent nog een nieuwe taak van God krijgt, waarvoor Hij je nu voorbereidt. Ik weet het niet; God weet het. En misschien helpt het om je leven als mens van God ook eens uit zijn perspectief te zien, vanuit zijn arsenaal aan mogelijkheden voor het leven van zijn mensen. Da's Mozes.

En David dan? Moet je zo'n geloofsheld zijn voordat je een mens van God mag heten? Ik denk dat je daar ja op kan zeggen, als je begrijpt dat Davids grootste heldendaad zijn schuldbelijdenis is geweest, nadat hij zijn generaal Uria had vermoord, omdat hij diens vrouw Batseba zwanger had gemaakt. Niet dat dat vanzelf ging, hoor, zo'n heilige was David ook weer niet. Pas toen God hem voor blok had gezet, gaf David toe: 'Ik ben die mens.' En ergens denk ik dat David na die ervaring een kleiner mens is geweest, en dus een grotere koning. Wie veel vergeven wordt, kan veel geven. Zo werd David mens van God, voor zijn taak berekend, voor elk goed doel volledig toegerust.

[9] Ik wil je vragen om op dit punt dit mee te nemen: dat je wat jou gebeurt, wat God je toebedeelt, dat je dat proeft op wat jou kan laten groeien in een dieper en echter mens van God zijn – of je nu 8 bent of 80.

[10] En daarvoor heb je de Bijbel nodig. De groei naar volwassenheid van ons als mensen van God komt niet uit de lucht vallen. In Paulus' woorden aan Timoteüs staat die groei in het kader van het serieus nemen van de Bijbel. Wel grappig: Paulus begint dat stukje met 'elke schrifttekst' (als door God geïnspireerd) en hij eindigt met 'elk goed doel' (waarvoor Gods mens is toegerust). Dat laat je zien dat er geen tegenstelling hoeft te zijn tussen God en zijn mensen, tussen aandacht voor de Bijbel tegenover aandacht voor de mens. Aandacht voor 'elk schriftwoord' leidt tot mensen, klaar voor 'elk goed doel.' En wie nieuwsgierig is naar wat een 'mens van God' is, komt uit bij het woord van God.

[11] Over die door God geïnspireerde woorden: je kunt wat Paulus daarover zegt in een stroomdiagram weergeven. Elk woord van God kan gebruikt worden om 1. onderricht te geven; 2. dwalingen en 3. fouten te weerleggen; 4. Om op te voeden tot een deugdzaam leven. Bij 1 zetten de verhalen over Mozes en David en alle anderen je in de goede richting, mensen van God op weg naar God. Bij 2 raak je aan het afwijken – maar dan vormt de Bijbel een vangrail, die je opvangt en die, 3, je fouten corrigeert, dat is: je weer op het goede spoor zet. Dan ben je bij 4: dat je verder wordt opgevoed tot een goed leven.

2. **[12]** Nu we het over de Bijbel hebben: tot mijn verrassing geeft Paulus hier aan Timoteüs in feite de perfecte samenvatting van hoe christenen de Bijbel zien, en in Paulus' tijd valt dan de nadruk nog op het Oude Testament: '[Je] bent van kindsbeen af vertrouwd met de heilige geschriften, die je wijsheid kunnen geven, zodat je gered wordt door het geloof in Christus Jezus.' 1. De boeken van de Bijbel leveren wijsheid, wijsheid van God. Wijsheid is waarheid-in-de-praktijk. De Bijbel is Gods Basis Visie Document voor deze wereld. 2. Die wijsheid leidt tot redding. Hadden we dat nodig dan? Ha, les 1 van de Bijbelse wijsheid: je hebt redding nodig, iemand anders die je redt, echt waar. 3. Die redding gaat via geloof, leert je de Bijbelse wijsheid. Dan kun je even denken: maar in het Oude Testament moéten de gelovigen toch zoveel? Dat lijkt toch meer op redding door goede werken dan redding door geloof? Maar dat is maar half waar: ja, ze moeten heel wat – maar het mislukt grandioos. Blijft over: de weg van het geloof. Geloof in, 4, Christus Jezus, de gezalfde uit Nazareth. Dit is de Bijbel, eerst en ook het Oude Testament, in een notedop. Dit is de Bijbel die een mens van God laat groeien naar volwassenheid.

[13] In het geval van Timoteüs gebeurde dat laten groeien in een kleine kring. 'Je weet wie je leraren waren en bent van kindsbeen af vertrouwd met de heilige geschriften.' Ik weet niet wie Timoteüs' leraren waren – behalve Paulus, bedoel ik. Op z'n eerste reis door West-Turkije komt Paulus onder andere door Lystra, de stad waar Timoteüs leefde. In Lystra werd Paulus in elkaar geslagen en voor dood achtergelaten. Op z'n tweede reis door die regio komt Paulus in Lystra Timoteüs tegen en Timoteüs wordt hem als een kind. Paulus dus. Maar los daarvan leerde Timoteüs als alle Joodse kinderen vanaf dat ze 5 of 6 waren lezen aan de hand van de Bijbel zelf. Meestal begonnen ze met Leviticus, en met dat ze de letters leerden spellen, leerden ze de woorden lezen die God geademd had.

[14] Zo raakt Timoteüs 'van kindsbeen af' vertrouwd met de heilige schriften. Uit Paulus eerste brief aan hem weten we dat Timoteüs' moeder Eunike heette en zijn grootmoeder Loïs. Zij waren Joods; Timoteüs' vader was Grieks. Zijn moeder en zijn grootmoeder zijn de kleine kring, waar Timoteüs beschermd en vertrouwd zijn eerste stappen zet op weg naar het volwassen mens van God zijn. Je voelt wel aan dat ik Timoteüs familie hier voorstel als een vorm van een kleine kring, omdat wij ook gekozen hebben om als kerk in kringen te bestaan. Maar kan ik die link zomaar leggen?

[15] Timoteüs was Gods dienaar in de gemeente in Efeze. Paulus had die gemeente eerder al eens verteld: '...[ik] buig mijn knieën voor de Vader, die de vader is van elke gemeenschap in de hemelsferen en op aarde.' Zoals de *pater familias* het hoofd is van een huishouding, zo is God de leider van elke natuurlijke groep die je tegenkomt, van engelenlegers tot studentenverenigingen. Ik denk dat je hier van een scheppingsstructuur kunt spreken. Natuurlijk is zo'n Romeinse gevarieerde

familiegemeenschap niet hetzelfde als een West-Europees huishouden van vandaag. Toen had je meerdere generaties in één huis, met een club personeel erbij: wel wat anders dan een homogeen kerngezin van vandaag. Daarbij: het scheppingsmodel van God als hoofdverantwoordelijke van elke club die je tegenkomt is ook van toepassing in een matriarchale maatschappij en bij de plattelandsvrouwen. Maar het idee dat je als kerk een rijk gevarieerde familie bent, met God aan het hoofd en mensen daaronder, daar kun je wel mee aan het werk.

[16] Jezus zegt dat wij broers en zussen van elkaar zijn. Hij zegt het letterlijk zo: 'Iedereen die de wil doet van mijn Vader in de hemel, is mijn broer en mijn moeder en mijn zus.' Nu weet iedereen van z'n eigen familie, dat als het goed is tussen broers en zussen, dat het dan ook echt goed is. Nergens zo veilig als daar. En ook, dat als je ruzie hebt, dat het dan nergens zo rot kan zijn en zo koud. Natuurlijk wil de Heer dat wij goede broers en zussen zijn. En nu denk jij misschien: 'Als jij zou weten wat ik van sommige van die broers en zussen weet, dan zou je wel doorhebben dat je nu een beetje idealistisch bezig bent. Broers en zussen, het zal wel.' Jouw probleem is dan dat ik inderdaad niet alles van die broers en zussen van je weet, maar Jezus wel. En het was niet mijn idee om elkaar zus en broer te noemen, maar het idee van je Heiland. Dus als je kritiek hebt op het hele concept, moet je dat tegen Hem zeggen. 'Heer, weet U wel wat voor mensen die zogenaamde broers en zussen zijn?' Ik kan me, Jezus kennende, voorstellen dat Hij dan tegen je zegt: 'Ja hoor, dat weet ik precies. Dus wat wil je, broer?' – En dat jij dan doorhebt dat als jij Hem je broer mag noemen, dat in principe iedereen dat dan mag.

[17] Mij stelling is dat ieder mens door God geschapen is om in een netwerk te leven, of in meer netwerken. Mijn stelling is dat God je vormt door die mensen om je heen, en dat je Hem kunt dienen in die netwerken: iedereen op z'n eigen manier, in z'n eigen omgeving. Het ligt voor de hand, in een kleinschalige, overzichtelijke, wat hiërarchische maatschappij, dat je eigen familie een kring is, waarin God je leert wie Hij is en wie jij bent, en verder de mensen van de dorpskerk. En het ligt net zo voor de hand dat je in een chaotischer maatschappij, waarin je familie soms uren reizen verderop woont, je als kerk een structuur zoekt waarin die onderlinge verantwoordelijkheid op een andere manier vorm krijgt: kringen.

[18] En er ligt nog iets voor de hand: dat je in die kring (familie, studenten, gemeentekring, Oostevent, ik noem maar wat) de Bijbel opendoet. Dat mag in de vorm van studie, of van alleen maar lezen en luisteren, of van gedachten naar aanleiding van wat de Bijbel vertelt: als je je maar openstelt voor de wijsheid van God, over de redding door het geloof in Christus. De Bijbel is een levensboek: dit is wat onze broers en zussen van vroeger hebben beleefd met God. God is niet veranderd. Welke

wijsheid van God proef jij in die woorden van vroeger, waarmee Hij jou op het spoor van de redding door het geloof in Christus zet?

3. **[19]** We kunnen dus de parallellen vinden tussen wat Paulus aan Timoteüs schrijft, en wat wij met de Oosterkerk willen. Als wij zien dat we een kerk willen zijn die mensen serieus neemt zoals ze zijn voor God, dan zitten we op het spoor van Paulus en zijn mens van God die groeit naar volwassenheid. En als we concluderen dat we primair kerk zijn op het niveau van kringen, dan ontdekken we dat we weliswaar niet het groeimodel van Timoteüs kopiëren, maar dat we wel degelijk de goede kanten van de omgeving waarin hij opgroeide vertalen naar vandaag. Blijft over dat 'Oosterpark.' Vinden we dat ook in Paulus zijn brief? Eerste antwoord: nee. Paulus heeft het wel over Antiochië, Ikonium en Lystra, en niet over de Oosterparkwijk. En eerlijk is eerlijk: die steden waren niet bij Paulus om de hoek. Paulus lijkt meer een voorbeeld voor zending-ver-weg dan voor evangeliseren-in-de-buurt.

[20] Behalve dan dat God wel degelijk Paulus heeft uitgekozen om het evangelie te brengen naar zijn soort mensen, om zo te zeggen. Petrus was een Jood uit Galilea, en had een aangeboren begrip van hoe je Joden die ver van Jeruzalem wonen bereikt met het nieuws van Christus. Paulus was in de Romeins-Griekse cultuur gepokt en gemazeld, en hij wist precies hoe hij mensen die van huis uit niet zoveel met de God van Israël hadden moest aanspreken. Net als Timoteüs, die zelf een half-Griek was. Dat Timoteüs, opgegroeid in Lystra, in Efeze terechtkomt als leider van de gemeente, dat was misschien niet in z'n eigen stad, maar ook niet de wereld uit. En dat is het punt: jij bent een Nederlander van nu en God denkt dat je precies geschikt bent om andere Nederlanders van nu iets mee te geven. Begin gerust bij jou om de hoek. Begin dus gerust met een buitenlandse student bij je thuis te nodigen – als je wat Engels kent, tenminste. Er staat wat over het 'Eat and Meet' initiatief van HOST en IFES Groningen in het kerkblad, en er liggen ook formulieren op de folderrekken. Je hoeft niet meer te bieden dan wat menselijkheid en oprechte belangstelling. De rest laat je aan God over.

[21] Het vervelende is dat als ik wel een overeenkomst ontdek tussen wat Antiochië en Ikonium en Lystra voor Timoteüs betekenen en de Oosterparkwijk (of Beijum of Bedum of waar je maar zit) als natuurlijke omgeving voor jou als mens van God vandaag, dat ik dan ook een toepassing moet maken van wat Paulus in die steden is overkomen, namelijk respectievelijk een klopjacht, een poging tot steniging en een moordaanslag... Toe maar, ik wist dat de Oosterparkwijk een slechte naam heeft, maar dit is andere koek. Wat moet je hiermee? Laten we het simpel houden: Paulus leert Timoteüs en ons dat tegenslag niet betekent dat je op het foute spoor zit. Integendeel, 'Allen

die vroom en in Christus Jezus willen leven, zullen worden vervolgd.’ Gaat het in jouw leven allemaal van een leien dakje? Dan ben ik bang dat je te risicomijdend bent om een volwassen mens van God te zijn. En als je dat te scherp vindt: het is wat we in de heilige geschriften van Paulus lezen. Denk nog maar eens aan dat stroomdiagram, of dat ook voor jou kan gelden, wat daarin over ‘correctie’ staat.

[22] En wat als jij als mens van God wilt leven, en het leven zit je dwars, hetzij omdat mensen een hekel hebben aan christenen, hetzij omdat de duivel een hekel aan ze heeft en dat laat merken ook? Dit is wat Paulus Timoteüs en ons allemaal voorhoudt: ‘Ik heb het allemaal doorstaan, de Heer heeft mij steeds weer gered.’ Dat is dus de belofte dat het moment komt dat je met de Heer terug mag kijken en zult zien: mijn Heer heeft mij erdoor geholpen en mij laten groeien. Het leven van een mens van God kan zwaar zijn, maar het is niet ingewikkeld. Volg je Heer in zijn leer, zijn levenswijze, streven, geloof, geduld, liefde en volharding. Op een dag zul je voor je God staan, en dan zal Hij zeggen: ‘Wat ben jij een mooi mens geworden.’ Dan mompel jij nog: ‘Heer, U hebt het bij mij echt allemaal zelf gedaan.’ Maar dat hoort Hij niet eens meer, want Hij zegt al: Amen. Dan is het af.

Amen.